

BIZTOS KÉZZEL EGY BIZONYTALAN VILÁGRÓL

SCHMIDT Mária: *Korszakhatáron. Esszék.* Szerkesztette: BACZONI Dorottya. Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Alapítvány, Budapest, 2022. 448 oldal, 4490 Ft

Susan Greenfield nemzetközi híró agy- és idegkutató fogalmazott úgy, hogy egy olyan világban, egy olyan korszak kezdetén élünk, ahol és amikor semmi másban nem lehetünk biztosak, csak abban, hogy hatalmas változások vannak készülöben. Állításának igazságát nem kell sokáig bizonygatnunk: a 21. század első két évtizede olyan változásokat hozott, és annyira kiszámíthatatlanná váltak a mindennapjaink, ahogy arra korábban nem gondoltunk volna. Főleg, hogy sokan a „történelem vége” (Francis Fukuyama) teóriában hittek. A történelem azonban nem ment pihenőre, az események felgyorsultak körülöttünk, és minden a feje tetejére állt, ahogyan Schmidt Mária történészprofesszor fogalmaz: szétporladt a hidegháború vége óta ismert világunk. A könyvhétre megjelent, beszédes című könyve, a *Korszakhatáron*, minden oldalán ezt a megállapítást bizonyítja.

Ezt a helyzetet az orosz–ukrán háború kirobbanása óta még inkább érezhetjük: hatalmas háborús infláció van Európában, több nyugati országban is reális veszély az élelmiszer- és üzemanyaghiány, a téli időszakban pedig gázhiány következhet, ami miatt fűtés nélkül maradhatnak egyes európai országokban az emberek. A Nyugat és Oroszország viszonya mélyponton van, belátható időn belül nem várható a helyzet normalizálódása, ami teljesen új világot eredményez az öreg kontinensen, ráadásul Amerika szerepe is még dominánsabbá válik a biztonságpolitikai kihívások és Európa kiszolgáltatottsága miatt. Érezzük tehát, hogy ami korábban természetes volt, az ma már könnyen hiánycikk lehet, és egyre bizonytalanabbak vagyunk a jövőt illetően. Mindez a korszakhatárok jellemzője,

amikor még a régi világ elemei köztünk vannak, az új pedig nem alakult ki, ez átmeneti állapotot okoz, amit a bizonytalanság jellemez.

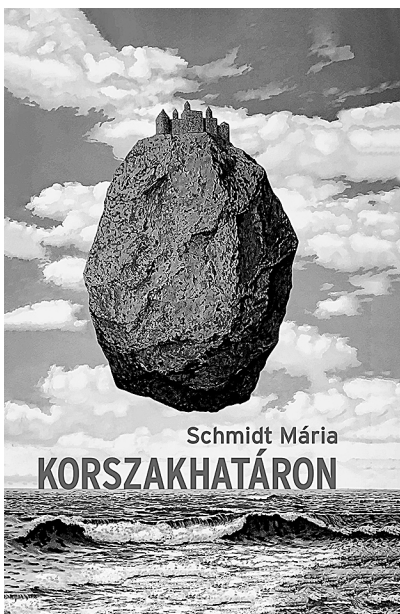
Természetesen ez nem volt előzmények nélküli! A 2001-es World Trade Center elleni terrormerénylet, a 2008-as gazdasági világválság, a 2015-ös európai migránsválság, Donald Trump 2016-os győzelme és a Brexit bekövetkezése, majd a koronavírus-járvány is jelezte már, hogy *az új évszázaddal egy új korszak is elkezdődött*, mi pedig sorozatosan korszakhatárhoz

érkeztünk. Válságban van az egy-pólusú világrend, a nagyhatalmak rivalizálása ismét látványossá vált, miközben a gyengülő Európa nyugati fele mintha öngyilkosságot akarna elkövetni, a liberális *mainstream* pedig szabályos tudatmódosítást hajt végre a nyugati társadalmakon a *genderideológiától* kezdve a BLM-mozgalmon át egészen a(z illegális) bevándorlás elősegítéséig. Baj baj hátán, a nyugati vezetők iránytűje pedig mintha megbolondult volna.

Schmidt Mária mindig szókimondó stílusáról volt ismert, megalkuvás nélkül mutat rá új könyvében is a világunkban tapasztalható jelenségekre, még akkor is, ha azzal kemény vitákba kell szállnia a progresszív oldal-

lal. Ezekben a bizonytalan időkben kiemelten fontos az olyan gondolkodókra figyelni, akik nem köntörfalaznak, hanem tüpontosan világítanak rá világunk jelenségeire, és történelmi példákot át értelmezik számunkra a körülöttünk zajló eseményeket. Amelyekből akad bőven!

A most megjelent *Korszakhatáron* című esszé-kötete olyan írásokat tartalmaz, amelyek többsége ugyan még az orosz–ukrán háború kirobbanása előtt,

2018 januárja és 2022 februárja között született [A *meztelen király* című esszé pedig itt jelenik meg először – a Szerk.], de a háború csak még inkább megerősíti a szerző fő állításait: Európa jövője egyre borúsabb, Kína felemelkedőben van, az Amerikai Egyesült Államok pedig mindent bevetve igyekszik megtartani nagyhatalmi státuszát. A Terror Háza Múzeum főigazgatója világos helyzetleírást ad a geopolitikai, az európai és hazai folyamatokról, amelyet olvasva tudatosulhat bennünk, hogy mire is számíthatunk a „veszélyek korszakában”, s mi mindent eredményez a mostani korszakváltás.

A könyv első fejezetének (*Világok harca*) olvasása után világossá válik, hogy miért támogatja dollármilliárdokkal az Egyesült Államok Ukrajnát, és miért olyan fontos a nyugati világ számára az oroszok által megtámadott kelet-európai ország. A nyugati világ vezetőinek ugyanis egy jelentős része minden erejével ragaszkodik a 20. század végén kialakított *status quo* megőrzéséhez, azt gondolják továbbra is, hogy ők ugyan nem alkalmazkodnak a megváltozott világhoz, majd a világ igazodik hozzájuk. Amerika példát akar statuálni, egyértelművé akarja tenni, hogy igenis ő a világ ura, és ezzel üzen Kínának is: hasonló módon lépnek fel velük szemben is, ha például Tajvannál próbálkoznak. Oroszország mellett ugyanis Kína, India, a muszlim világ és Dél-Amerika egyaránt keresi a helyét az új, alakulóban lévő világrendben, mely országok együtt (BRICS-országok) és külön-külön is kihívást jelentenek az USA számára. A szerző szerint az amerikaiak 2021 nyár végi „szánalmas” afganisztáni kivonulása csak felerősítette az erőviszonyok, érdekszférák átrendezésében érdekelt helyezkedési kísérleteit, majd fél évvel később ki is robbant az orosz–ukrán háború, ami ennek az átrendezési folyamatnak az egyik látványos megnyilvánulása. Putyin elszántsága szerint egyértelmű, céljait mindenképpen el akarja érni az orosz elnök, miközben odaát van „egy megosztott, a faji különbségekre és a szexuális devianciákra koncentráló, a múlt terheivel birkózó, önbizalmát és irányát veszített nyugati társadalom, ami éppen kitépi közös gyökereit, és szétrombol mindent, ami közösséggé tette”.

Kemény szavak, azonban sajnos ez a szomorú valóság. Napjaink Nyugatja a szerző szerint a marxizmust ötvözve a neoliberalizmus elveivel, s mostanra már a zavartalan fogyasztás és a szexuális felszabadítás vált a fő megoldandó társadalmi kihívássá. Európa a koronavírus-járvány és a mostani háború kapcsán is azzal szembesül, hogy kiszolgáltatott, nem tudja befolyásolni a közvetlen környezetében zajló eseményeket sem. A szerző szerint Európának fel kell fognia, hogy

a régi dicsőség nem segíti meg abban, hogy a globális kereskedelmi, ipari és technológiai versenyben helyt álljon Kínával, Indiával, Dél-Amerikával szemben. A javaslata az Európai Unió számára, hogy élvezzük a közös piac nyújtotta gazdasági előnyöket, de szakítsunk a kulturális és morális imperializmussal, hiszen ellenkező esetben az eljövendő évtizedben újabb kilépések, blokkolások, széthúzások és mindezek következtében erőtlenség lesz a jussunk.

Európa nincs jó bőrben, az egyik utolsó stabil bástya Magyarország. Az elmúlt években ellenálltunk az illegális bevándorlás nyomásának, megállítottuk a *gender*örületet a határainknál, a járvány negatív hatásait is sikeresen kivédtük, a politikai stabilitás a negyedik kétharmados győzelemnek köszönhetően példanélküli egész Európában. Ez nagyon komoly versenyelőny Magyarország számára, a legtöbb európai országban ugyanis sokpárti koalíciós kormányok vannak, amely gyengekező vezető nem képesek még csak a nemzeti érdekek megfogalmazására sem, csupán sodródni az eseményekkel. Emmanuel Macron volt talán az egyedüli Orbán Viktor mellett, akinek voltak gondolatai Európa jövőjéről, azonban a júniusi nemzetgyűlési választáson koalíciója elvesztette a többséget. A példa nélküli hazai politikai stabilitásnak köszönhetően a májusi uniós csúcson kizárólag Magyarország merete nyíltan kimondani, hogy ellenzi az olajembargót, míg a gyenge koalíciós és instabil belpolitikai háttérrel rendelkező állam- és kormányfők csendben szurkoltak Orbán Viktornak, a háttérből. Ha április 3-án a sokpárti baloldal nyert volna Magyarországon, ugyanez lenne a helyzet itthon is, szó nélkül elfogadnának minden brüsszeli javaslatot, még akkor is, ha az alapjaiban sérti a magyar emberek érdekeit. A *Korszakhatáron* című esszégyűjteményben külön, *A múlt, ami elmúlt* című fejezet foglalkozik a hazai bal-liberális értelmiséggel, akiknek kiemelt – bár indirekt – szerepe volt abban, hogy mára kizárólag a jobboldal kormányzóképes.

Schmidt Mária a könyv utolsó fejezetében a „magyar feladatokkal” foglalkozik. Mint írja, „államiságunk 1100 éves, sorsunkat harminc évvel ezelőtt újra a saját kezünkbe vettük, és mi akarjuk megszabni, milyen értékek mentén akarunk élni. Nem szorulunk rá a kioktatásra.” Világos üzenet ez mindannyiunknak: változó világunkban kövessük a magyar utat, merítsünk erőt az eddig elért sikereinkből, és legyünk büszkék szabadságunkra és szuverenitásunkra. A *Korszakhatáron* esszégyűjteménye erőt ad ehhez, világosan lefesti világunk kihívásait, és rádöbbent minket ismét arra az alapvetésre: *Magyarország jó hely*, meg kell őriznünk olyannak, amilyen!

DEÁK DÁNIEL